

Дослідження молодих науковців

УДК 911.3

Павло Кобилін

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

В статті розглядаються підходи до розуміння структури соціальної інфраструктури. Виділено підходи до визначення терміну «соціальна інфраструктура», на основі аналізу структур соціальної інфраструктури за 35 вченими було визначено компоненти, які ними виділяються частіше та рідше. Розглянуто поділ соціальної інфраструктури на соціально-побутову та соціально-культурну інфраструктуру, класифікацію галузей соціальної інфраструктури за видами обслуговування, досліджено підсистеми соціальної інфраструктури, що залежать від конкретних видів життєдіяльності суспільного індивіда, проаналізовано елементи, що поділяються за єдністю і цільовим призначенням галузей у системі суспільного розподілу праці.

Ключові слова: соціальна інфраструктура, соціально-побутова інфраструктура, соціально-культурна інфраструктура, охорона здоров'я, матеріально-побутова підсистема, соціально-оздоровча інфраструктура

Павел Кобылин. К ВОПРОСУ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СТРУКТУРЫ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ. В статье рассматриваются подходы к пониманию структуры социальной инфраструктуры. Выделены подходы к определению термина «социальная инфраструктура», на основе анализа структур социальной инфраструктуры по 35 ученым были определены компоненты, которые ими выделяются чаще и реже. Рассмотрено деление социальной инфраструктуры на социально-бытовую и социально-культурную инфраструктуру, классификацию отраслей социальной инфраструктуры по видам обслуживания, исследованы подсистемы социальной инфраструктуры, зависящие от конкретных видов жизнедеятельности общественного индивида, проанализированы элементы, которые делятся по единству и целевому назначению отраслей в системе общественного разделения труда.

Ключевые слова: социальная инфраструктура, социально-бытовая инфраструктура, социально-культурная инфраструктура, здравоохранение, материально-бытовая подсистема, социально-оздоровительная инфраструктура.

Pavlo Kobylin. TO THE QUESTION OF THE DEFINITION OF THE SOCIAL INFRASTRUCTURE STRUCTURE. The article deals with approaches to the definition of the structure of the social infrastructure. Approaches to the definition of the term "social infrastructure" have been highlighted, components have been defined based on the analysis of the social infrastructure structure by 35 researchers which are highlighted more often or seldom by them. Division of the social infrastructure on the socio-domestic infrastructure and socio-cultural infrastructure, classification of the social infrastructure sectors by types of service have been examined, social infrastructure subsystems that depend on certain type of the public individual's vital activity have been studied, elements which are divided by the unity and purpose of sectors in the system of the social division labor have been analyzed.

Keywords: social infrastructure, socio-domestic infrastructure, socio-cultural infrastructure, healthcare, material and consumer subsystem, socio-improving infrastructure.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси в економіці України спричиняють зростання ролі соціальної складової господарства країни, що потребує в забезпеченні якісних характеристик соціальної інфраструктури. Мова йдеться про необхідність гарантування соціального захисту людини, підвищення рівня її життя та зниження різних соціальних диспропорцій. Важливу роль в цьому відіграє соціальній інфраструктурі, яка здійснює виховання підростаючого покоління, забезпечує відтворення робочої сили, створює оптимальні житлово-комунальних та побутових умов життя населення, сприяє довголіттю та зміцненню здоров'я населення, раціональному використанню вільного часу людей, створює умови для відпочинку та підвищенню культурного рівня населення; гарантує соціальну захищеність всіх груп населення, задовольняє потреби в товарах чи послугах при підвищенні рівня платоспроможності населення. Таким чином, соціальна інфраструктура здійснює оптимізацію суспільного розвитку, сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості, удосконалення способу життя.

Метою статті є аналіз підходів до розуміння структури соціальної інфраструктури.

Аналіз попередніх досліджень. Питання розвитку соціальної інфраструктури вивчають різні науки, зокрема соціологія, регіональна економіка тощо, і серед них важливе місце посідає суспільна географія, оскільки вона досліджує територіальні аспекти розвитку соціальної інфраструктури природні та соціально-економічні фактори, що впливають на розвиток соціальної інфраструктури в регіоні. Територіальні особливості розвитку соціальної інфраструктури (сфери обслуговування населення) певної території досліджує такий напрям суспільної географії як географія сфери обслуговування (соціальної інфраструктури). Даними питаннями займалися такі науковці як А.Д. Ульянов, С.І. Хватов, 1971 [38], Н.А. Утенков, 1971 [39], В.А. Жамін, 1977 [16], Є.П. Горбунов, 1977 [11], М.М. Некрасов, 1978 [25], В.І. Дриц, 1980 [13], С.П. Чертополохов, 1980 [41], Е.Б. Алаєв, 1983 [2], А.Д. Павлова, С.С. Ткаченко, Є.І. Сорока, 1983 [33], Л. Миштера, 1984 [24], С.Г. Важенін, 1984 [8], А.І. Бурачас, 1984 [30], Л.В. Козловська, 1985 [28], В.Г. Канін, 1987 [20], В.П. Можина, І. Марко, 1987 [29], К. Іванічка, 1987 [18], Л.В. Бондаренко, 1987 [6], С.А. Шавель, 1988 [42], М.Д. Шаригін, 1988 [44], Ю.Б. Рандалов, Ц.Б. Будаєва, 1989 [27], М.Ф. Голіков, Б.Я. Двоскін, 1990 [10], В.М. Рутгайзер, В.І. Корягін,

Т.І. Арбузова, 1990 [36], А.Ю. Шарипов, 1990 [43], О.І. Алексеев, С.О. Ковальов, О.О. Ткаченко, 1991 [3], Ю.І. Саєнко, 1991 [31], О.І. Шаблій, 1994 [34], А.Г. Ягодка, 2000 [49], О.В. Вавілова, 2001 [7], Р. Дяків, 2002 [15], Н.О. Сафронов, 2004 [47], О.А. Шуст, 2004 [46], Д.М. Стеченко, 2006 [35], С.І. Бандур, Т.А. Заяць, В.І. Куценко, 2006 [5], Ю.К. Грицай, 2011 [12], В.В. Соляр, 2012 [32] та інші вчені. Поняття «соціальна інфраструктура» є багатограним, на сьогодні немає єдиної точки зору стосовно як розуміння цього терміну, а також структури соціальної інфраструктури, тому визріла необхідність в узагальненні структури соціальної інфраструктури з позицій сучасної суспільної географії.

Виклад основного матеріалу. Як вже зазначалося вище, єдиної точки зору стосовно розуміння поняття «соціальна інфраструктура» на сьогоднішній день немає. Існує 4 підходи до розуміння поняття

«соціальна інфраструктура» з точки зору її функцій: I підхід стосується створення умов зайнятого населення у виробництві, II підхід – забезпечення нормальних умов проживання населення, III підхід заснований на забезпеченні задоволення потреб людей, IV – на задоволенні потреб послугами населенню. Окрім того, з точки зору матеріального представлення соціальної інфраструктури розуміють як матеріально-технічну базу, як сукупність закладів, підприємств або сукупність галузей народного господарства. Відповідно, немає єдиного погляду щодо структури соціальної інфраструктури. В процесі дослідження автором було опрацьовано структури соціальної інфраструктури за 35 авторами, перелічених вище, за якими були виділені найбільш та найменш поширені компоненти у структурі соціальної інфраструктури. Результати аналізу представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Узагальнена структура соціальної інфраструктури (складено автором)

Назва сектору	Кількість вчених	Назва сектору	Кількість вчених
Культура та мистецтво	35	Природоохоронні заходи	7
Освіта	35	Забезпечення безпеки населення і правопорядку	5
Охорона здоров'я	35	Інформаційні засоби	5
Житлово-комунальне господарство	32	Громадські організації	4
Роздрібна торгівля	31	Виробничий побут, умови та оплата праці	2
Фізкультура та спорт	28	Юридичні послуги	2
Побутове обслуговування	27	Ремонтні служби невикористаних підприємств	1
Пасажирський транспорт	26	Церква	1
Громадське харчування	23	Садівничі ділянки	1
Зв'язок по обслуговуванню населення	23	Готельне господарство	1
Соціальне забезпечення	16	Зайнятість і безробіття	1
Рекреаційне господарство і туризм	14	Рівень та якість життя населення	1
Наука та наукове обслуговування	11	Споживчий ринок	1
Кредитно-фінансові, страхові послуги	9	Реальні доходи	1
Державне управління	7	Військова безпека	1

З таблиці 1 видно, що такі галузі соціальної інфраструктури як культура та мистецтво, освіта, охорона здоров'я виділяються усіма вченими, переважна більшість вчених також розглядають житлово-комунальне господарство, роздрібну торгівлю, фізкультуру та спорт, побутове обслуговування, пасажирський транспорт, громадське харчування, зв'язок по обслуговуванню населення. Ці галузі є базовими, оскільки вони задовольняють першочергові потреби людини: у підтриманні свого здоров'я, здоровому способі життя, у підвищенні свого культурного, інтелектуального розвитку, забезпеченні житлом та його оснащенням, товарами народного вжитку, у якісному харчуванні за межами свого проживання, переміщенні з місця проживання до місця роботи, навчання, у постійному зв'язку між собою. Менше половини вказаних вчених до соціальної інфраструктури відносять такі сектори як соціальне забезпечен-

ня, наука та наукове обслуговування, державне управління, забезпечення безпеки населення і правопорядку, інформаційні засоби, громадські організації, оскільки вони, як правило, розглядаються складовими невикористаної сфери. Наприклад, такої думки схильні Л.А. Меркушева [23] та М.А. Абрамов [1]. Що стосується решти галузей соціальної інфраструктури, то вони мають епізодичний характер. Так, виробничий побут, умови та оплата праці розглядаються у роботах С.П. Чертополохова [41], С.А. Шавеля [42], ремонтні служби невикористаних підприємств – В.А. Жамінін [16], садівничі ділянки – А.Д. Павловою, С.С. Ткаченко, Є.І. Сорокою [33]. Зазначені сектори соціальної інфраструктури відділяються вченими, які працювали над даним питанням у 70-х та 80-х рр.. XX сторіччя в Союзі Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), де значна роль приділялася соціальній ролі у виробництві, ве-

лике значення у суспільстві мали садівничі ділянки, які регулювалися низкою нормативно-правових актів в СРСР та надавалися співробітниками відомчих установ. Можна сказати, що у СРСР більш поширеними були такі сектори як рекреаційне господарство (3 14 вчених, що виділили його у складі соціальної інфраструктури, монографії 11-х з них були видані у СРСР), наука та наукове обслуговування (9 з 11 вчених). Така ситуація пояснюється тим, що в СРСР була потужна державна підтримка цих секторів, була розвинута потужна мережа науково-дослідних установ, кожне велике промислове підприємство мало базу відпочинку, дитячий табір. З розпадом СРСР державна підтримка розвитку садівничих ділянок, рекреаційного господарства, науки та наукового обслуговування знизилася а соціальні дослідження почали розвиватися окремих напрямком в соціальної географії в наслідок соціологізації географічної науки. Як вже зазначалося вище, в незалежних пострадянських республіках скоротилися обсяги державного бюджету, що призвело до розвитку приватного сектору економіки. І це відображається в структурах соціальної інфраструктури вчених, які працювали та працюють в умовах незаложності. Так, підвищується роль юридичних послуг, готельного господарства, акцентується увага на ролі людини в господарстві держави, що відображається у виділенні таких компонентів як зайнятість і безробіття, рівень та якість життя населення, споживчий ринок, реальні доходи. З розпадом СРСР підвищилася значення релігії у суспільстві в пострадянських країнах. Наприклад, Ю.І. Саєнко її виділяє у складі соціальної інфраструктури і пояснює тим, що церква надає духовні, релігійні послуги, як і культура, наука, освіта, займається госпрозрахунковою діяльністю, хоча вона й є поза державою та немає державного фінансування [31].

Існують інші підходи до визначення структури соціальної інфраструктури. Так, О.М. Алімов, О.І. Кочерга, В.А. Богаєнко [4], Ю.Б. Шпильова [45] соціальну інфраструктуру поділяють на *соціально-побутову* та *соціально-духовну інфраструктуру*. Н.М. Витренко [9], М.М. Паламарчук, А.М. Паламарчук [26], С.В. Мочерний [14] розглядають такі елементи соціальної інфраструктури: *соціально-побутова* та *соціально-культурна інфраструктура*.

Усі вищезгадані вчені в структурі соціально-побутової інфраструктури виділяють сферу житлово-комунального господарства, роздрібну торгівлю, громадське харчування, пасажирський транспорт, зв'язок по обслуговуванню населення, побутове обслуговування. О.М. Алімов, О.І. Кочерга, В.А. Богаєнко до цього переліку додають кредитування та державне страхування населення [4].

В рамках соціально-культурної (соціально-духовної) інфраструктури цими авторами виділяються охорона здоров'я, фізична культура і спорт, соціальне забезпечення, культура і мистецтво, освіта. Проте деякі автори доповнюють цей список. Так, С.В. Мочерний до соціально-культурної інфраструктури відносить також відпочинок та дозвілля, рекреаційне господарство, культурні споруди [14], а О.М. Алімов, О.І. Кочерга, В.А. Богаєнко – охорона

навколишнього середовища, засоби масової інформації, суспільно-політична діяльність [4]. Зазначені автори соціально-побутову та соціально-духовну називають частинами соціальної інфраструктури. Проте вони деталізують кожен частину соціальної інфраструктури, виділяючи у них ланки та об'єкти. Ланками соціально-побутової інфраструктури вони вважають торгівлю, громадське харчування, житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування і т.п.; соціально-культурної – народна освіта, культура і мистецтво, охорона здоров'я і т.п.. Об'єктами соціально-побутової інфраструктури вони розуміють магазини, павільйони, кіоски тощо (торгівля), їдальні, кафе, ресторани (громадське харчування) тощо; об'єкти соціально-культурної інфраструктури: дитячі садки, школи, ПТУ (народна освіта), будинки культури, бібліотеки, театри, будинки політпросвіти (культура і мистецтво), лікарні, поліклініки (охорона здоров'я), стадіони, басейни (фізкультура і спорт) тощо [4, 14].

Окреме місце у цьому підході посідає Ю.Б. Шпильова, яка розробила ієрархічну структуру соціальної інфраструктури. Вона у складі соціальної побутової інфраструктури розглядає також *побутово-економічну інфраструктуру*, що задовольняє побутові потреби людини (житлово-комунальне господарство, сфера побутового обслуговування) та *соціально-економічну інфраструктуру*, мета якої – задовольнити природно-фізичні потреби, а також потреби населення в засобах зв'язку і переміщенні, до якої належать: торгівля і ресторанне господарство, соціальне забезпечення, транспорт і зв'язок. В рамках соціально-культурної інфраструктури автор розглядала *освітньо-економічну інфраструктуру*, що здійснює виховання загальноосвіченої та духовно багаті особистості (освіта, культура і мистецтво) та *оздоровчо-економічну*, що покликана на забезпечення покращення здоров'я (фізичного і духовного) населення та його вдосконаленні (охорона здоров'я, фізична культура і спорт, рекреаційне господарство) [45].

Ю.Б. Рандалов, Ц.Б. Будаєва [27], Л.І. Абалкін [48] у складі соціальної інфраструктури виділяють підсистеми: матеріально-побутову, соціально-оздоровчу, освітньо-духовну, комунікаційну, соціально-економічну. *Матеріально-побутова підсистема* задовольняє матеріально-побутові та природні фізіологічні потреби населення. До неї вони відносять: житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування. *Соціально-оздоровча підсистема* спрямована на охорону та зміцнення здоров'я людей, організацію їх активного відпочинку. Її елементами є: заклади охорони здоров'я, спортивні споруди, організаційно-туристичні організації. *Освітньо-духовна підсистема* орієнтується на задоволення пізнавально-духовних потреб населення, до якої належать: освіта, культура, мистецтво. *Комунікаційна підсистема* задовольняє потреби людей в пересуванні та зв'язку: пасажирський транспорт та зв'язок по обслуговуванню населення. *Соціально-економічна підсистема* забезпечує потреби населення в різноманітних послугах та фінансово-кредитних операціях. Вона включає ощадні каси, банки, правові заклади – юри-

дичні консультації, нотаріальні контори.

Подібну структуру соціальної інфраструктури розробила Л.Є. Загребова, структурними елементами якої автор називає види соціальної інфраструктури регіонів, але вона доповнює таку структуру відповідністю видів соціальної інфраструктури компонентам рівня життя населення. Першим видом вона назвала *соціально-побутову інфраструктуру*, що відповідає таким компонентам рівня життя населення як житлові умови, продовольство та харчування. Відповідно до цього у складі соціально-побутової інфраструктури присутні: житлова та комунальна інфраструктури, інфраструктура побуту, торгівлі та громадського харчування. *Соціально-оздоровча інфраструктура* поділяється, у свою чергу, на: інфраструктури охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, охорони навколишнього середовища, охорони громадського порядку, туристичну інфраструктуру, відповідає компонентам здоров'я, екологія, особиста безпека. *Освітньо-духовна інфраструктура* має у своїй структурі духовну інфраструктуру, інфраструктури освіти, розваг та відпочинку, компонентами рівня життя населення є освіта та культура. *Комунікаційна інфраструктура* представлена транспортною, інформаційною інфраструктурами, інфраструктурою зв'язку, телебачення та радіо, вона відповідає компоненту зв'язку. *Соціально-економічна інфраструктура* складається з фінансово-кредитної та правової інфраструктури, компонентом рівня життя населення автором вважається добробут. Л.Є. Загребова також додає шостий вид соціальної інфраструктури: *суспільно-політична інфраструктура*, якої немає у структурі Ю.Б. Рандалова, Ц.Б. Будаєвої та Л.І. Абалкіна. На її думку, вона складається з передвиборчої інфраструктури та інфраструктури управління. Цей вид відповідає таким компонентам рівня життя населення як демократія та участь [17].

Ж.Т. Тощенко пропонує структуру соціальної інфраструктури у вигляді груп об'єктів залежно від конкретних видів життєдіяльності суспільного індивіда:

- Інфраструктура трудової діяльності
- Інфраструктура суспільно-політичної діяльності
- Діяльність населення у сфері культури
- Інфраструктура сфери обслуговування
- Соціальна інфраструктура охорони природного середовища та здоров'я людини
- Умови міжособистісного спілкування.

Під *інфраструктурою трудової діяльності* автор розуміє «...сукупність матеріально-речових елементів, що створюють загальні умови для ефективної трудової діяльності людини, в процесі якої формується і проявляються його сутнісні сили» [37, с. 47]. Сюди він відносить: умови праці (на виробництві), пасажирський транспорт і зв'язок, просторові умови розселення, матеріально-речова основа професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації. *Інфраструктура суспільно-політичної діяльності* включає загальні умови, що забезпечують можливість активної участі трудящих в управлінні справа-

ми суспільства і виробництва. Сюди входять: матеріально-технічна основа політичних заходів та засобів масової інформації, відповідні умови для розвитку ідейно-пізнавальної активності. Для забезпечення *діяльності населення у сфері культури* передбачається комплекс умов для: освіти (дитячі дошкільні установи, навчальні заклади всіх типів), підвищення культурного рівня (культурно-просвітні заклади, кінообслуговування, бібліотечна мережа, музеї), організації відпочинку (парки, зони відпочинку і т. д.). *Інфраструктура сфери обслуговування* забезпечує населення житлом, комунальним обслуговуванням, різного роду послугами і т.п. та відіграє важливу і дедалі зростаючу роль в житті людини. До неї відносяться: торгівля, громадське харчування, житлово-комунальне обслуговування, побутове обслуговування. *Соціальна інфраструктура охорони природного середовища і здоров'я людини* надає прямиий вплив на раціональну організацію життя як всього суспільства, так окремих його верств, груп і кожного індивіда. До неї відносяться: інфраструктура охорони навколишнього середовища, охорона здоров'я, фізкультура і спорт). Умови міжособистісного спілкування – відповідні комплекси матеріальних умов, наприклад, спеціально обладнані приміщення, інвентар і т.п. для організації спільного відпочинку, зустрічей людей, об'єднаних за інтересами, різними захопленнями [37].

В.І. Дриц розробив класифікацію галузей соціальної інфраструктури за видами обслуговування:

1. Галузі, що виконують функцію виховання і освіти членів суспільства, відтворення кваліфікованих кадрів (охорона здоров'я, фізична культура, система освіти, культура і мистецтво, засоби масової інформації тощо).

2. Галузі, покликані задовольняти потреби в умовах життя (житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування, роздрібна торгівля, громадське харчування, зв'язок по обслуговуванню населення, громадський транспорт, кредитування, державне страхування, охорона і перетворення природи).

3. Види діяльності, що регулюють соціально-економічні процеси (управління, наука і наукове обслуговування, громадські організації, соціальне забезпечення тощо) [13].

Б.М. Хомелянський вважає неоднорідною соціальною інфраструктурою у зв'язку з різною функціональною роллю її окремих ланок. Тому він виділяє у структурі соціальної інфраструктури такі ланки:

а) ланки, що забезпечують відтворення робочої сили і розвиток особистості працівника (освіта, охорона здоров'я, культура), – соціально-економічна інфраструктура. Автор називає ці ланки соціально-економічною інфраструктурою, оскільки вона підкреслює єдність соціального та економічного впливу даних ланок через працівника на відтворювальні процеси);

б) ланки, що створюють побутові умови життєдіяльності працівників і всього населення (роздрібна торгівля, комунальне господарство, житловий фонд і т.д.), – побутова інфраструктура [40].

Н.Г. Лук'янова поділяє соціальну інфраструк-

туру на елементи: що створюють людський капітал та споживацького характеру. До першої групи належать: освіта, охорона здоров'я, спорт, культура. До другої групи відносяться: побутове обслуговування, громадське харчування, пасажирський транспорт, роздрібна торгівля, житлово-комунальне господарство, зв'язок [22].

Заслугове на увагу підхід, розроблений вченими Ю.М. Казаковим, Б.С. Мовчаном [19] та М.П. Комаровим [21]. Ю.М. Казаков та Б.С. Мовчан виділяють функціональні групи за єдністю і цільовим призначенням галузей у системі суспільного розподілу праці, а М.П. Комаров – за функціями соціальної сфери діяльності на інфраструктуру: розподілу та обміну, надання споживацьких послуг, охорона здоров'я населення, формування суспільної свідомості та наукового світогляду, управління та охорона громадського порядку. До групи (інфраструктури) розподілу та обміну належать: торгівля, кредит та страхування; надання споживацьких послуг – житлове господарство, комунальне господарство, побутове обслуговування, пасажирський транспорт, зв'язок (обслуговування населення); охорони здоров'я населення – охорона здоров'я, санаторно-курортне обслуговування та відпочинок, соціальне суспільне утримання населення, фізкультура і спорт; формування суспільної свідомості та наукового світогляду – просвіта (народна освіта та підготовка кадрів), культура (Ю.М. Казаковим, Б.С. Мовчаном), мистецтво, релігія (за М.П. Комаровим замість культури); управ-

ління та охорона громадського порядку – державне управління, громадські організації, органи оборони та охорони громадського порядку.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновки, що поняття соціальна інфраструктура є дуже широким, немає єдиної точки зору стосовно розуміння даного терміну та його структури. Проведене дослідження показало, що найбільш популярними секторами соціальної інфраструктури серед дослідників є культура та мистецтво, освіта, охорона здоров'я, житлово-комунальне господарство, роздрібна торгівля, фізкультура та спорт, побутове обслуговування, пасажирський транспорт, громадське харчування, зв'язок по обслуговуванню населення. Окрім того виділяються підходи, за якими соціальна інфраструктура поділяється на соціально-культурну та соціально-побутову, а також відображені структури, які поглиблюють це поняття (наприклад, поділ соціально-побутової інфраструктури на побутово-економічну та соціально-економічну інфраструктуру за Ю.Б. Шпильовою), або відповідність компонентів рівня життя населення видам соціальної інфраструктури регіону, як це відобразила Л.Є Загребова. Подібні теоретичні суспільно-географічні дослідження соціальної інфраструктури мають велике значення, оскільки вони систематизують різні підходи до розуміння цього поняття, його структури і на основі цього можливо розробити єдину трактовку цього терміну.

Список використаних джерел:

1. Abramov M.A. *Proizvodstvo i sfera obsluzhivaniya: Razmeshhenie, vzaimosvjaz, kompleksnoe razvitie* / Maksim Abramovich Abramov. – M.: Mysl, 1977. – 239 s.
2. Alaev E.B. *Socialno-ekonomicheskaya geografiya: Ponyatiyno-terminologicheskij slovar* / Enrid Borisovich Alaev. – M.: Mysl, 1983. – 350 s.
3. Alekseev A.I. *Geografiya sfery obsluzhivaniya: osnovnye ponyatiya i metody: uchebnoe posobie* / A.I. Alekseev, S.A. Kovalev, A.A. Tkachenko. – Tver: Tverskoy gos. universitet, 1991. – 117 s.
4. Alymov A.N. *Social'naya infrastruktura: voprosy teorii i praktiki* / A.N. Alymov, A.I. Kocherga, V.A. Bogaenko. – K.: Naukova dumka, 1982. – 335 s.
5. Bandur S.I. *Socialnyj rozvytok Ukrainy: suchasni transformaciyi ta perspektyvy: [monografiya]* / S.I. Bandur, T.A. Zayac, V.I. Kutsenko. – Cherkasy: Brama-Ukrayina, 2006. – 620 s.
6. Bondarenko L.V. *Formirovanie socialnoy infrastruktury sela* / Lyudmila Vasilyevna Bondarenko. – Moskva: Sovetskaya Rossiya, 1987. – 207 s.
7. Vavilova E.V. *Ekonomicheskaya geografiya i regionalistika: Ucheb. posobie* / Elena Vasilevna Vavilova. – M.: Gardariki, 2001. – 160 s.
8. Vazhenin S.G. *Social'naya infrastruktura narodnokhozyaystvennogo kompleksa: Politekonomicheskij aspekt regionalnogo razvitiya* / Sergey Grigoryevich Vazhenin. – M.: Nauka, 1984. – 173 s.
9. Vitrenko N.M. *Social'naya infrastruktura: sodержanie i metodologii ocenki* // Regionalnye problemy razvitiya socialnoy i proizvodstvennoy infrastruktury: Sbornik nauchnyh trudov / Sovet po izucheniyu proizvoditelnykh sil pri Gosplane SSSR / [Pod. red. V.S. Naydenova]. – K.: B.i., 1990. – 205 s.
10. Golikov N.F. *Infrastrukturno-territorialnyj kompleks: teoriya, metody, praktika* / N.F. Golikov, B.Ja. Dvoskin. – Alma-Ata: Gylim, 1990. – 223 s.
11. Gorbunov Je. P. *Social'naya politika i social'naya infrastruktura* // Voprosy ekonomiki. – 1977. - № 12. – S. 16-18.
12. Gritsay Yu.K. *Upravleniye razvitiem socialnoy infrastruktury v regione (na primere Severo-Zapadnogo federalnogo okruga): avtoreferat dis... na soiskanie uchenoy stepeni kand. ekon. nauk: spec. 08.00.05 «Ekonomika i upravleniye narodnym khozyaystvom: regional'naya ekonomika».* – Sankt-Peterburg, 2011. – S. 22.
13. Drits V.I. *Social'naya infrastruktura – rezultat i faktor effektivnosti proizvodstva* / Valentin Ivanovich Drits. – M.: Nauka i tekhnika, 1980. – 278 s.
14. *Ekonomichna enciklopediya: u 3 t.* / Red. rada: B.D. Gavrylyshyn (golova) ta in. – K.: Akademiya; Ternopil': Akad. nar. hosp-va, 2000 – 2002. T. 1: A (Abandon) — K (Koncentraciya vyrobnystva) / Redkol. t.: S.V. Mocherny (vidp. red.) ta in. – 2002. – 864 s.

15. *Encyklopediya biznesmena, ekonomista, menedzhera* / [za red. Romana Dyakiva]. – K.: Mizhnarodna ekonomichna fundaciya, 2002. – 704 s. (s. 262).
16. Zhamin V.A. *Infrastruktura pri socializme // Voprosy ekonomiki*. – 1977. - № 2. – S. 14-15.
17. Zagrebova L.E. *Regionalnoye razvitiye socialnoy infrastruktury: avtoreferat dis... na soiskaniye uchenoy stepeni kand. ekonom. nauk: spec. 08.00.05 «Ekonomika i upravleniye narodnym khozyaystvom: regionalnaya ekonomika»*. – Tol'yatti, 2011. – S. 22.
18. Ivanichka K. *Socialno-ekonomicheskaya geografiya* / Koloman Ivanichka; [pod red. E.B. Alaeva, S.A. Tarkhova, G.V. Ioffe; per. so slovac. E.L. Gribanovoy]. – M.: Progress, 1987. – 389 s.
19. Kazakov Yu.N. *Razvitiye socialnoy infrastruktury ekonomicheskikh rayonov* / Yu.N. Kazakov, B.S. Movchan. – M.: Nauka, 1991. – 141 s.
20. Kanin V.G. *Finansirovaniye kapitalnykh vlozheniy v razvitiye infrastruktury* / Valeriy Grigoryevich Kanin. – M.: Finansy i statistika, 1987. – S. 80.
21. Komarov M.P. *Infrastruktura regionov mira* / Mikhail Petrovich Komarov. – SPb.: Izdatel'stvo Mihaylova V.A., 2000. – 346 s.
22. Lukyanova N.G. *Prostranstvennaya differenciatsiya socialnoy infrastruktury krupnogo goroda: na primere Smolenska: avtoreferat dis... na soiskaniye uchenoy stepeni kand. geogr. nauk: spec. 25.00.24 «Ekonomicheskaya, social'naya i politicheskaya geografiya»*. – Smolensk, 2011. – 22 s.
23. Merkusheva L.A. *Geografiya sfery obsluzhivaniya naseleniya* / Lyudmila Arkadyevna Merkusheva. – Krasnoyarsk: Izdatel'stvo Krasnoyarskogo universiteta, 1989. – 184 s.
24. Mishtera L. *Ekonomicheskaya geografiya Chekhoslovakii* / Lyudvik Mishtera. – M.: Progress, 1984. – 285 s.
25. Nekrasov N.N. *Regionalnaya ekonomika. Teoriya, problemy, metody* / Nikolay Nikolayevich Nekrasov. – M.: Izdatel'stvo «Ekonomika», 1978. – 344 s.
26. Palamarchuk O.M. *Ekonomichna i socialna geografiya Ukrayiny z osnovamy teorii: Posibnyk dlya vykladachiv ekonomichnyh i geografichnyh fakul'tetiv vuziv, naukovykh pracivnikov, aspirantiv* / M.M. Palamarchuk, O.M. Palamarchuk. – K.: Znannya, 1998. – 416 s.
27. Randalov Yu.B. *Socialnaya infrastruktura regiona: problemy razvitiya (na primere Buryatskoy ASSR)* / Yu.B. Randalov, C.B. Budayeva. – Novosibirsk: Nauka, Sib. Otd.-nie, 1989. – 72 s.
28. *Regionalnye problemy razvitiya infrastruktury i mezhotraslevykh proizvodstv* / [Pod red. L.V. Kozlovskoy]. – Minsk: Nauka i tekhnika, 1985. – 243 s.
29. *Regionalnye problemy razvitiya socialnoy infrastruktury* / [pod red. V.P. Mozhina, I. Marko]. – Moskva: Nauka, 1987. – 272 s.
30. *Regionalnoye razvitiye socialnoy infrastruktury* / [pod red. A.I. Burachasa]. – Vilnyus, Institut ekonomiki AN LitSSR, 1984. – 336 s.
31. Saenko Yu.I. *Modelirovaniye pokazateley razvitiya social'noy infrastruktury* / Yuriy Ivanovich Saenko. – K.: Naukova dumka, 1991. – 167 s.
32. Solyar V.V. *Obgruntovannya perspektivnykh napryamiv rozvytku socialnoyi infrastruktury regionu // Regionalna ekonomika*. – 2012. - № 1. – S. 200-207.
33. *Socialnaya infrastruktura i socialisticheskiy obraz zhyzni* / [Pod red. A.D. Pavlova, S.S. Tkachenko, E.I. Soroko i dr.]. – Minsk: Nauka i tekhnika, 1983. – 216 s.
34. *Socialno-ekonomicheskaya geografiya Ukrainy* / [Pod red. O.I. Shabliya]. – Lvov: Svit, 1994. – 640 s.
35. Stechenko D.M. *Rozmishchennya produktyvnykh syl i regionalistyka: Pidruchnyk* / Dmytro Mykolayovych Stechenko. – K.: Vikar, 2006. – 396 s.
36. *Sfera uslug: novaya koncepciya razvitiya* / [Pod red. V.M. Rutgayzer, Koryagina V.I., Arbusova T.I.]. – M.: Ekonomika, 1990. – 159 s.
37. Toshhenko Zh.T. *Social'naya infrastruktura: sushhnost' i puti razvitiya* / Zhan Terentyevich Toshhenko. – M.: Mysl, 1980. – 206 s.
38. Ulyanov A.D., Khvatov S.I. *Socialnaya infrastruktura i problema planirovaniya urovnya zhyzni v regionalnom razreze // Regionalnoye razvitiye i geograficheskaya sreda: sbornik statey*. – M.: B.i., 1971. – 462 s. (s. 242-261).
39. Utenkov N.A. *Infrastruktura i yeyo rol v regionalnom razvitii // Regionalnoye razvitie i geograficheskaya sreda: sbornik statey*. – M.: B.i., 1971. – 462 s.
40. Khomelyanskiy B.N. *Socialisticheskoye vosproizvodstvo: Vosproizvodstvennyj potencial socialnoy infrastruktury* / Boris Naumovich Khomelyanskiy. – M.: Ekonomika, 1989. – 112 s.
41. Chertopolokhov S.P. *Socialnaya infrastruktura v usloviyakh razvitogo socializma* / Sergey Pavlovich Chertopolokhov. – L.: i-vo "Znanie" RSFSR. Leningr. org., 1980. – 16 s.
42. Shavel S.A. *Socialnaya sfera obshchestva i lichnost* / Sergey Aleksandrovich Shavel. – Minsk: Nauka i tekhnika, 1988. – 168 s.
43. Sharipov A.Ju. *Social'naya infrastruktura v koncepcii uskoreniya* / Alizhman Yusupovich Sharipov. – Novosibirsk: Izd-vo Novosibir. un-ta, 1990. – 109 s.
44. Sharygin M.D. *Socialno-ekonomicheskaya geografiya Urala: uchebnoye posobiye po spetskursu* / Mikhail Dmitrievich Sharygin. – Perm: Permskiy gos. universitet, 1988. – 75 s.
45. Shpilova Yu.B. *Osnovni napryamy rozvytku i rozmishchennya socialnoyi infrastruktury v umovah tranzitivnoyi ekonomiky: avtoref. dis... na zdobuttya nauk. stupenya kand. ekon. nauk: spec. 08.10.01 «Ekonomichna i socialna geografiya»*. – K., 2006. – 21 s.

46. Shust O.A. *Pryncypy ta metody prostorovoyi organizaciyi socialnoyi infrastruktury sela v umovakh ekonomichnykh transformaciy: avtoref. dis... na zdobuttya nauk. stupenya kand. ekon. nauk: spec. 08.10.01 «Rozmishhennya produktyvnykh syl i regionalna ekonomika»*. – L., 2004. – 22 s.
47. *Ekonomika organizacii (predpriyatiya) / [Pod red. N.A. Safronova]*. – M.: Ekonomist, 2004. – 251 s.
48. *Ekonomicheskaya encyklopediya / [Pod red. L.I. Abalkina]*. – M.: Ekonomika, 1999. – 1055 s.
49. Jagodka A.H. *Social'na infrastruktura i polityka: Navch.posibnyk / Anatoliy Hryhorovych Jagodka*. – K.: KNEU, 2000. – 212 s.

Summary

Pavlo Kobylin. TO THE QUESTION OF THE DEFINITION OF THE SOCIAL INFRASTRUCTURE STRUCTURE.

The article deals with approaches to the definition of the structure of the social infrastructure. Approaches to the definition of the term “social infrastructure” have been highlighted; components based on the analysis of the social infrastructure structure by 35 researchers have been defined which are highlighted more often or seldom by them. Division of the social infrastructure on the socio-domestic infrastructure and socio-cultural infrastructure, classification of the social infrastructure sectors by types of service have been examined, where it can be highlighted: sectors executing functions of upbringing and education of the society members, reproduction of skilled workers and sectors called to meet needs in living conditions; social infrastructure subsystems that depend on certain type of the public individual’s vital activity have been studied: work infrastructure, political activity infrastructure, population activity in culture, service sector infrastructure, social infrastructure of the environmental protection and human health, conditions of interpersonal communication; elements which are divided by the unity and purpose of sectors in the system of the social division labor have been analyzed: distribution and exchange, providing consumer services, public health, formation of the social consciousness and scientific outlook, governance and public order; links by their functional role have been studied: those that provide reproduction of workforce and the development of the individual employee and create domestic conditions of the workers' livelihoods and the whole population.

Keywords: social infrastructure, socio-domestic infrastructure, socio-cultural infrastructure, healthcare, material and consumer subsystem, socio-improving infrastructure.